ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор
Львівського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Дмитро ШВЕЦЬ

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ростислава ЯРЕМЧУКА на тему «Антикорупційні механізми в системі забезпечення економічної безпеки держави», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузей знань 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальностями 073 «Менеджмент», 051 «Економіка»

Кафедра соціальних дисциплін та адміністрування Львівського державного університету внутрішніх справ, заслухавши на розширеному засіданні публічну презентацію наукових результатів дисертації Ростислава ЯРЕМЧУКА на тему «Антикорупційні механізми в системі забезпечення економічної безпеки держави», а також оцінку рецензентів та учасників фахового семінару, проведеного 16 вересня 2026 року, констатує наступне:

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що сучасний етап розвитку України характеризується глибинними трансформаційними процесами, що відбуваються під впливом воєнних, економічних, політичних, соціальних та інших факторів. Водночас економічне підґрунтя підтримання обороноздатності в умовах повномасштабної збройної агресії, необхідність післявоєнного відновлення економіки, інтеграції до європейського правового простору та реалізації структурних реформ безпосередньо залежить від процесу забезпечення економічної безпеки держави. Однією із ключових загроз, що істотно послаблює стійкість національної економіки, знижує результативність державного управління та обмежує можливості сталого соціально-економічного розвитку, залишається корупція. Корупційні прояви мають комплексний і системний характер, охоплюючи практично всі сфери

функціонування держави. Їх негативний вплив сягає далеко за межі окремих правопорушень, що проявляється у неефективному використанні бюджетних ресурсів, скороченні інвестиційної привабливості країни, зростанні тінізації економічних процесів, викривленні конкурентного середовища, послабленні фінансової стійкості держави та зниженні рівня довіри суспільства до органів публічної влади. В умовах воєнного стану зазначені наслідки набувають особливої гостроти, оскільки проявляються також у зниженні ефективності використання оборонних ресурсів, гальмуванні програм міжнародної фінансової допомоги та низьких темпах відбудови країни. Особливої актуальності проблема набуває у контексті виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо адаптації національного законодавства до європейських стандартів належного врядування, прозорості, доброчесності та підзвітності публічного сектору. Досягнення стратегічних цілей державної антикорупційної політики потребує переходу від переважно правоохоронної моделі реагування на корупційні правопорушення до комплексної системи превентивного управління корупційними проявами, інтегрованої в загальну систему забезпечення економічної безпеки держави, зокрема на основі застосування антикорупційних механізмів, які передбачають посилення доброчесності й нетерпимості до корупції кожного громадянина й поширення практики комплаєнсу в діяльності підприємств. Зазначене обумовлює актуальність розробки методичних підходів щодо антикорупційних механізмів у системі забезпечення економічної безпеки держави.

Дисертацію виконано згідно з планами наукових досліджень Львівського державного університету внутрішніх справ у межах науково-дослідної роботи «Економічна безпека соціально-економічних систем: проблеми теорії та практики» (номери державної реєстрації 0121U112498, 2021–2024 рр.; 0124U004437, 2024–2027 рр.), в якій сформовано методичні засади стосовно антикорупційних механізмів у системі економічної безпеки держави.

Метою дисертаційної роботи є наукове обґрунтування теоретико-методичних положень і розроблення практичних рекомендацій стосовно антикорупційних механізмів у системі забезпечення економічної безпеки держави.

Для досягнення обраної мети визначено та вирішено такі *завдання*:

– сформувати понятійний апарат забезпечення економічної безпеки держави;

– запропонувати соціально-економічне підґрунтя застосування антикорупційних механізмів під час забезпечення економічної безпеки держави;

– розробити теоретико-методичний підхід до оцінювання корупції в Україні;

– визначити науково-методичні засади оцінювання наслідків корупції для економічної безпеки держави;

– удосконалити інформаційне забезпечення антикорупційних механізмів у системі економічної безпеки держави;

– сформувати теоретико-практичний підхід до запобігання корупції в приватному секторі;

– розробити методичні основи оцінювання результативності застосування методів реалізації функцій комплаєнс-системи підприємства.

Об'єкт дослідження – процеси застосування антикорупційних механізмів у системі забезпечення економічної безпеки держави.

Предмет дослідження – теоретико-методичні, наукові та прикладні засади стосовно антикорупційних механізмів у системі забезпечення економічної безпеки держави.

Методологічна основа дослідження. В основу методології дисертаційної роботи покладено системний підхід, у межах якого застосовано такі методи: *індукції та дедукції, порівняння і систематизації* – у дослідженні сутнісних характеристик та еволюції базових понять; *діалектичний* – під час виявлення передумов та особливостей побутової, ділової та політичної корупції; *аналізу та синтезу* – для відстеження рівня економічної безпеки держави; *статистично-аналітичний* – для критичної характеристики існуючих і розроблення власного підходу оцінювання корупції в Україні; *непараметричні статистичні* – для якісного доповнення й підтвердження результатів оцінювання рівня економічної безпеки держави; *анкетування та експертного аналізу* – для уточнення відмінних характеристик національної моделі корупції; *моделювання* – для розроблення моделі реалізації антикорупційної діяльності в межах ієрархічної структури та моделі запобігання корупції в приватному секторі; *функціонального моделювання IDEF0* – для моделювання процесу посилення інформаційного забезпечення антикорупційних механізмів у системі економічної безпеки держави; *аналізу ієрархій (MAI)* – при розробленні науково-методичних засад оцінювання наслідків корупції для економічної безпеки держави; *багатокритеріального оцінювання альтернатив* – для формування методичних основ оцінювання результативності застосування методів реалізації функцій комплаєнс-систем

підприємства; *морфологічного аналізу* – для уточнення понятійно-категоріального апарату за проблемою; *графічний* – під час наочного подання теоретичного та методичного матеріалу; *абстрактно-логічний* – задля теоретичних узагальнень і висновків дослідження.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, вітчизняна і зарубіжна наукова література, статистичні дані Державної служби статистики України, аналітичні звіти НАЗК, наукові публікації вітчизняних та іноземних учених за напрямом дисертаційного дослідження, ресурси мережі Internet та інші матеріали.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в узагальненні й обґрунтуванні науково-теоретичних засад та формуванні методичних і прикладних підходів стосовно антикорупційних механізмів у системі забезпечення економічної безпеки держави. У процесі дослідження одержано такі найсуттєвіші результати:

удосконалено:

– теоретико-методичний підхід до оцінювання корупції в Україні, який відрізняється від відомих інтегрованим поєднанням існуючих підходів з метою ліквідації найбільш суттєвих прогалин та обґрунтованою пропозицією збільшення груп респондентів під час проведення соціологічних опитувань і внесенням змін у методику розрахунку інтегрального індексу корупції, що спрямовано на покращення достовірності результатів з утворенням необхідної інформаційної основи для кращої цільової орієнтації в застосуванні антикорупційних механізмів та відстеженні їх результативності стосовно протидії корупції як загрозі для економічної безпеки держави;

– науково-методичні засади оцінювання наслідків корупції для економічної безпеки держави, особливостями яких є побудова графічної моделі причин та наслідків корупції з наступним застосуванням модифікованого методу аналізу ієрархій (MAI), який дав змогу встановити взаємозв'язок за трьома рівнями (держава, підприємство, громадянин), що забезпечило високу достовірність та створення аналітичного підґрунтя для ефективного виконання запобіжних заходів у межах антикорупційної діяльності зі зменшенням негативного впливу на економічну безпеку держави;

– інформаційне забезпечення антикорупційних механізмів у системі економічної безпеки держави, яке відрізняється від відомих обґрунтуванням засад збирання, узагальнення, опрацювання, аналізування, обміну, задоволення інформаційних потреб, поширення та зберігання інформації відповідно до ієрархічних рівнів (особистий, мікро-, мезо- та макро-) з наступним застосуванням методу IDEF0 для формування й використання багатоканальних

вертикальних і горизонтальних інформаційних потоків, що уможливлює ліквідацію інформаційної асиметрії й обмеження «інформаційного шуму» та покращення прозорості виконання завдань суб'єктами антикорупційної діяльності;

– теоретико-практичний підхід до запобігання корупції в приватному секторі, відмінність якого від існуючих полягає в обґрунтованій необхідності та визначенні суті основних складових комплаєнс-системи (мета, принципи, функції, завдання, методи та варіанти антикорупційних програм) в умовах кожного підприємства з ціллю зменшення комплаєнс-ризиків та результативного провадження антикорупційної діяльності на мікрорівні, що забезпечує позитивний синергетичний ефект у межах усієї ієрархії, тобто стосовно особистого рівня доброчесності працівника та зменшення загроз для економічної безпеки підприємства та економічної безпеки держави;

– методичні основи оцінювання результативності застосування методів реалізації функцій комплаєнс-системи підприємства з метою запобігання корупції в приватному секторі, які вирізняються математичним моделюванням на основі багатокритеріального оцінювання альтернатив, що дають змогу отримати раціональну комбінацію стосовно запобігання й протидії корупції, зважаючи на поточну безпекову ситуацію й характер трансформації цієї загрози під впливом війни й цифровізації;

набули подальшого розвитку:

– понятійний апарат забезпечення економічної безпеки держави, який відмінний встановленням структурно-логічних взаємозв'язків, поясненням взаємообумовлюючого впливу та поглибленням розуміння суті таких базових дефініцій як «безпека», «економічна безпека», «економічна безпека держави», «загроза» та «економічні національні інтереси», що дозволило створити об'єктивно-логічний базис, у формі впорядкування безпекової ієрархії, функціональної структури, складу суб'єктів й об'єктів та переліку пріоритетних завдань, який відповідає поточному характеру трансформації безпекового середовища держави;

– соціально-економічне підґрунтя застосування антикорупційних механізмів під час забезпечення економічної безпеки держави, яке відрізняється комплексним урахуванням історично сформованого в Україні толерантного ставлення до побутової корупції з одночасно міцними підвалинами антикорупційної діяльності на основі громадського контролю, а також визначальних позицій кращих іноземних практик, які відповідають параметрам «скандинавської» й «азійської» моделі, набутого досвіду активності антикорупційних органів в Україні та встановленого впливу сприяючих і

гальмуючих факторів, котрі визначаються як поточною складною безпековою ситуацією, так і змінами у формах прояву самої корупції, що в сукупності дозволило конкретизувати напрями розвитку антикорупційних механізмів у цілях обмеження впливу корупції як загрози для економічної безпеки держави.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні й методичні положення дисертації доведені до рівня конкретних пропозицій і методичних розробок стосовно антикорупційних механізмів у системі забезпечення економічної безпеки держави і були враховані в діяльності Головного управління Національної поліції у Львівській області (довідка від 02.09.2026 р.) та АТ «Ідея Банк» (довідка від 31.08.2026 р.)

Наукові розробки та теоретичні узагальнення дисертаційної роботи впроваджені в освітній процес та наукову діяльність, зокрема:

– під час викладання навчальних дисциплін «Основи економічної безпеки», «Економічна безпека», «Ризик-менеджмент», «Тренінг з аналітики і фінансового планування», «Менеджмент безпеки організації», «Комплаєнс-менеджмент в організаціях», «Управління ризиками організацій» та «Система внутрішнього аудиту та контролю в організації» (акт впровадження в освітній процес Львівського державного університету внутрішніх справ від 25.02.2026 р. № 16);

– для проведення подальших наукових досліджень із проблем: розширення категоріального силогізму системи забезпечення економічної безпеки держави; поглиблення теоретичного базису розроблення антикорупційних механізмів; формування соціально-економічного підґрунтя застосування антикорупційних механізмів в ході забезпечення економічної безпеки держави; розроблення теоретико-методичного підходу до оцінювання корупції в Україні; формування науково-методичних засад оцінювання наслідків корупції для економічної безпеки держави; посилення інформаційного забезпечення антикорупційних механізмів у системі економічної безпеки держави; розроблення теоретико-практичного підходу для запобігання корупції в приватному секторі (акт впровадження у наукову діяльність Львівського державного університету внутрішніх справ від 25.02.2026 р. № 4).

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (163 найменування на 16 сторінках) і 4 додатків, розміщених на 12 сторінках. Загальний обсяг наукової роботи становить 249 сторінок, із яких основний текст – 188 сторінок, які містять 30 рисунків і 27 таблиць.

Особистий внесок здобувача полягає у розробці й обґрунтуванні наукових положень, висновків і рекомендацій стосовно антикорупційних механізмів у системі забезпечення економічної безпеки держави.

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням здобувача. Усі отримані наукові результати відображено в опублікованих наукових працях. Під час підготовки дисертації автором використано власні наукові підходи, ідеї та напрацювання. Особистий внесок здобувача в наукові праці, підготовлені у співавторстві, висвітлено в публікаціях [2, 4–6, 8, 10–11] відповідно до наведеного списку наукових праць.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертації доповідалися та обговорювалися на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: X Всеукраїнській науково-практичній конференції «Формування стратегії соціально-економічного розвитку підприємницьких структур в Україні» (м. Львів, 29 листопада 2024 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний стан та пріоритети модернізації науки, освіти і суспільства» (м. Полтава, 21 січня 2025 р.); XII Міжнародній науково-практичній конференції «Економічна безпека держави та суб'єктів підприємницької діяльності: проблеми та шляхи їх вирішення» (м. Львів, 23 травня 2025 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання економіки, управління, технологій та права» (м. Черкаси, 1 серпня 2025 р.); XI Міжнародній науково-практичній конференції «Формування стратегії соціально-економічного розвитку підприємницьких структур в Україні» (м. Львів, 28 листопада 2025 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific development in a changing world» (м. Львів, 16–18 березня 2026 р.); XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Економічна безпека держави та суб'єктів підприємницької діяльності: проблеми та шляхи їх вирішення» (м. Львів, 29 травня 2026 р.).

Публікації. Положення та висновки, сформульовані у дисертації, опубліковано у 12 наукових працях, серед яких: 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б»; 7 наукових праць у збірниках за матеріалами конференцій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Яремчук Р. Є. Економічна безпека держави: генезис та сучасні виклики. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 5 (14). С. 211–215. DOI: https://doi.org/10.32782/dees.14-34. URL: http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/472/454.

2. Мельник С. І., Яремчук Р. Є. Економічна безпека держави: трактування та актуальні виклики сьогодення. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 4 (51).

С. 295–300. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-41. URL: https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1117/1069.
Особистий внесок: узагальнено й критично розглянуто основні підходи у трактуванні поняття «економічна безпека держави» з обґрунтуванням власної позиції. Мельник С. І.: окреслено передумови набуття пріоритетності економічної безпеки держави як складової національної безпеки.

3. Яремчук Р. Є. Оцінювання корупції в Україні на основі соціологічного опитування. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Том 2. № 5. С. 50–55. DOI: https://doi.org/10.60022/2(5)-6S.
URL: https://journals.csr.com.ua/index.php/sustainability/article/view/137.

4. Мельник С. І., Яремчук Р. Є. Запобігання корупції в приватному секторі шляхом формування комплаєнс-систем. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2026. Том 3. № 1. С. 192–196. DOI: https://doi.org/10.60022/3(1)-23S. URL: https://journals.csr.com.ua/index.php/sustainability/uk/article/view/365.
Особистий внесок: доведено, що в межах безпекової ієрархії комплаєнс забезпечує запобігання корупції в приватному секторі. Мельник С. І.: визначено позитивний вплив комплаєнсу на економічну безпеку держави.

5. Мельник С. І., Яремчук Р. Є. Антикорупційний механізм як багаторівнева й ієрархічно структурована система. *Успіхи і досягнення в науці*. 2026. № 6 (28). С. 455–464. DOI: https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-6(28)-455-464. URL: https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/46908.
Особистий внесок: поглиблено розуміння антикорупційного механізму. Мельник С. І.: охарактеризовано вплив цифровізації на трансформацію корупції.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Мельник С. І., Яремчук Р. Є. Теоретичні засади забезпечення економічної безпеки держави. *Формування стратегії соціально-економічного розвитку підприємницьких структур в Україні* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 29 листопада 2024 р.). Львів : НУ «Львівська політехніка», 2024. С. 113–115. *Особистий внесок: визначено ключові аспекти трактування поняття «економічна безпека держави». Мельник С. І.: обґрунтовано вагомість впливу загрози війни на економічну безпеку держави.*

7. Яремчук Р. Є. Економічна безпека держави: поточні умови забезпечення. *Сучасний стан та пріоритети модернізації науки, освіти і суспільства* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 21 січня 2025 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2025. С. 34–35.

8. Мельник С. І., Яремчук Р. Є. Безпекові аспекти та українська модель корупції. *Економічна безпека держави та суб'єктів підприємницької діяльності в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення* : матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 23 травня 2025 р.). Львів : НУ «Львівська політехніка», 2025. С. 138–139. *Особистий внесок: установлено характеристики української моделі корупції. Мельник С. І.: відзначено спільні та відмінні риси, що притаманні для відомих моделей корупції (західноєвропейська, азійська, африканська, латиноамериканська).*

9. Яремчук Р. Є. Корупція в Україні: результати соціологічних опитувань. *Актуальні питання економіки, управління, технологій та права* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Черкаси, 1 серпня 2025 р.). Черкаси: «Research Europe», 2025. С. 58–61.

10. Мельник С. І., Яремчук Р. Є. Трансформація корупції під впливом посилення загрози війни. *Формування стратегії соціально-економічного розвитку підприємницьких структур в Україні* : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 28 листопада 2025 р.). Львів : НУ «Львівська політехніка», 2025. С. 135–137. *Особистий внесок: визначено сучасні прояви корупції. Мельник С. І.: визначено нові форми прояву корупції під впливом війни.*

11. Melnyk S., Yaremchuk R. Compliance systems as a tool for preventing corruption in the private sector. *Scientific development in a changing world:* 3rd International scientific and practical conference (Lviv, March 16–18, 2026). «Sci-conf.com.ua», 2026. P. 772–776. *Особистий внесок: обґрунтовано бачення суті поняття «комплаєнс-система». Мельник С. І.: доведено важливість результативного виконання антикорупційної діяльності на мікрорівні.*

12. Яремчук Р. Є. Створення комплаєнс-систем для розширення результативного інструментарію протидії корупції. *Економічна безпека держави та суб'єктів підприємницької діяльності: проблеми та шляхи їх вирішення* : матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 29 травня 2026 р.). Львів : НУ «Львівська політехніка», 2026. С. 198–200.

З огляду на викладене, можна резюмувати, що дисертація Ростислава ЯРЕМЧУКА на тему «Антикорупційні механізми в системі забезпечення економічної безпеки держави», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузей знань 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальностями 073 «Менеджмент», 051 «Економіка»:

1) містить елементи наукової новизни, а її результати мають теоретичне і практичне значення для вітчизняної економічної науки та безпекознавства;

2) виконана дисертантом самостійно, отримані теоретичні висновки і результати демонструють особисті дослідження автора;

3) відображена в 12 публікаціях, зокрема: 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б»; 7 наукових праць у збірниках за матеріалами конференцій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації;

4) відповідає Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів Україні від 12 січня 2022 року № 44, а також положенням міждисциплінарної освітньо-наукової програми «Економічна безпека соціально-економічних систем» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – за спеціальностями 073 «Менеджмент», 051 «Економіка» у Львівському державному університеті внутрішніх справ;

5) рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії **з галузей знань 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальностями 073 «Менеджмент», 051 «Економіка».**

Головуючий на засіданні кафедри:
завідувач кафедри соціальних
дисциплін та адміністрування
Львівського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, професор **Ярослав КОГУТ**